

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

תורה – ויקרא פרק כה'

(כב) וזרעתם את השנה השמינת ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעת עד בוא תבואתה תאכלו ישן: (כב) וזרעתם את השנה השמינת ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעת עד בוא תבואתה תאכלו ישן: (כב) ותזרעו ית שתא תמינתא ותיכלון מן עללתא עתיקא עד שתא תשיעתא עד מעל עללתא תיכלון עתיקא:

(כג) והארץ לא תמכר לעמתת פי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם עמדי: (כג) והארץ לא תמכר לעמתת פי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם עמדי: (כג) וארעא לא תזדבן לחלוטין ארי דילי ארעא ארי דירין ותזבין אתון קדמי:

(כד) ובכל ארץ אחזתכם גאלה תתנו לארץ: (כד) ובכל ארעא אחסנתכון פרקנא תתנו לארעא:

(כה) פי ימוך אחיד ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו: (כה) פי ימוך אחיד ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו: (כה) ארי יתמספו אחוה וזבו מאחסנתה וייתי פריקיה דקריב ליה ויפרוק ית זביני אחוהי:

(כו) ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה ידו ומצא פדי גאלתו: (כו) ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה ידו ומצא פדי גאלתו: (כו) ויגבר ארי לא יהי לה פריק ותדבק ידה וישפח במשת פרקנה:

רש"י

(כד) ובכל ארץ אחזתכם – (ת"כ) לרבות בתים ועבד עברי ודבר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו סמוך לפרשה שלאחריו שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים או הוא או קרובו ואין הלוקח יכול לעכב:

(כה) כי ימוך אחיד ומכר – (ת"כ) מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני: מאחזתו – ולא כולה למד דרך ארץ שישיר שדה לעלמו: וגאל את ממכר אחיו – (ת"כ) ואין הלוקח יכול לעכב:

(כו) ואיש כי לא יהיה לו גואל – (קידושין שם ת"כ) וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו:

(כז) עד השנה התשיעית – עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית שכל ימות הקיץ היו בשדה בגרות ובתשרי הוא עת האסיף לבית ופעמים שהיתה כריכה לעשות לארבע שנים בששית שלפני השמטה השביעית שהן בטליו מעבודת קרקע שתי שנים רחופות השביעית והיוכל ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(כג) והארץ לא תמכר – (ת"כ) ליתן לאו על חזרת שדות לבעלים ציובל שלא יהא הלוקח כובשה: לממתת – לפסקיה למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ – (ת"כ) אל תרע עיניך בה שאינה שלך:

נביא – ירמיה פרק לב' כז'–לא'

(כו) הנה אני יהוה אלהי כל בשר המומני יפלא כל דבר: (כו) הא אנא יי אלהא כל בשרא המון קדמי יתכסי כל פתגם:

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

(כח) לָכֵן פֶּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַפְּשָׁדִים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכַדְדָּהּ: (כח) בְּכֵן כַּדָּנָן אָמַר יי האנא מסר ית קרתא הדא בידא דכסדאי וביד בידא דכסדאי וביד נבוכדראצר מלכא דבבל ויכבשנה:

(כט) וּבָאוּ הַפְּשָׁדִים הַנְּלַחְמִים עַל הָעִיר הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת הָעִיר הַזֹּאת בְּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ וְאֵת הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְרוּ עַל גְּבוּלֵיהֶם לַפֶּעַל וְהִסְכוּ נְסָכִים לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְּעִסְנִי: (כט) וייעלון כסדאי דמגיחין קרבא על קרתא הדא וידלקון ית קרתא הדא בנורא ויפקדונה וית בתיא דאסיקו בוסמין על אגוריהון לבעלא ונסיכו נסכין לטעות פלחי כוכביא בדין לארגזא קדמי:

(ל) פִּי הָיָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֶף עֲשִׂים הָרַע בְּעֵינַי מִנְעַרְתֵּיהֶם פִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶף מִכְעָסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם נָאִם יְהוָה: (ל) ארי הוו בני ישראל ובני יהודה ברם עבדין דביש קדמי מזעוריהון ארי בני ישראל ברם מרגזין קדמי בעובדי ידיהון אמר יי:

(לא) פִּי עַל אִפִּי וְעַל חֲמָתִי הִיָּתָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנּוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה לְהַסִּירָהּ מֵעַל פְּנֵי: (לא) ארי רוגזי וחמתי חל בקרתא הדא למן יומא דבנו יתה ועד יומא הדין לאגליותה מקביל מימרי:

רש"י

(כז) הממני יפלא – וכי העתידות עלומות (כז) למן היום אשר בנו אותה – ציוס ממני: שְׁהוֹסַד הַצִּית נֶשֶׁא שְׁלֹמָה אֶת צֵת פֶּרְעָה:

כתובים – משלי פרק כט' ד'-ח'

(ד) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוֹמוֹת יִהְרַסְנָהּ: (ד) מלכא בדינא נוקים ארעא וגברא עולא עקר לה:

(ה) גִּבֹּר מַחְלִיק עַל רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׁ עַל פְּעַמָּיו: (ה) גברא דמתפלג על חבריה מצודתא פרס על הלכתיה:

(ו) בְּפִשֶׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרוֹן וְשִׂמְחָה: (ו) גברא בישא בחוביה מתעיד וצדיקא דיץ וחדר:

(ז) יָדַע צַדִּיק דִּין דְּלִים רָשָׁע לֹא יִבִּין דַּעַת: (ז) ידע צדיקא דנהון דמסכני ורשיעי לא מתבינין ידיעתא:

(ח) אֲנָשִׁי לְצֹן יִפְיחוּ קָרְיָה וְחַכְמִים יִשְׁיבוּ אָף: (ח) גברא ממקני ממללין כרבא וחכימי מהפכין רוגזא:

רש"י

(ד) יעמיד ארץ – אם שופט אמת הוא יעמיד ארץ. ואיש תרומות – איש גלות שאינו חס להיות מתון צדין ורבותינו אמרו אם הדיין דומה למי שאינו כריך לקנות אוהבים וליקה שוחד הוא יעמיד ארץ ואם דומה לכהן השואל תרומות על הגרנות הוא יחרסנה: (ה) מחליק – מדבר חלקות: (ו) צפסע איש רע – יבא מוקש. ולדיק – שלל הלך בדרכיו ירון ושמח:

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

(ז) לין ללים – ייסורי ללים ומה הם לריכים (ח) יפיהו – ילהיצו כלהצת אש הנפוח צרוח.: ונותן להם לב:

משנה – חולין פרק ה'

(א) אותו ואת בנו נוהג בין בארץ בין בחוץ לארץ, בפני הבית ושללא בפני הבית, בחלץ ובמקדשיו. ביצד, השוחט אותו ואת בנו חלץ בחוץ, ושניהם פשרים, והשני סופג את הארבעים. קדשים בחוץ, הראשון חייב פרת, ושניהם פסולין, ושניהם סופגים את הארבעים. חלץ בפנים, ושניהם פסולים, והשני סופג את הארבעים. הראשון פטר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול:

האם תחלה, ולא שנה שחט את הבן תחלה. לא שנה שחטינהו חד גברא, ולא שנה תרי גברי: הראשון חייב כרת – משום שחוטו חוץ. אבל השני פטור מן הכרת לכיון נשחטה אמו שוב אין ראוי הבן לשחט היום בפנים, לפסול משום מחוסר זמן שאינו ראוי לשחטו ולהקריבו היום, ואין חיוב משום שוחט בחוץ אלא אם כן ראוי לפנים, לכתוב (שם יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו, הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ. ואי לא, לא: ושניהם סופגים את הארבעים – הראשון משום שוחט בחוץ, לכל חייבי כריתות לוקין. והשני משום לאו דארתו ואת בנו: חולין בפנים שניהם פסולין – משום חולין שנשחטו בעזרה: והשני סופג – משום ארתו ואת בנו. אבל משום חולין בעזרה, אזהרת עשה היא (דברים יב) כי ירחק ממך המקום וזבת, כריחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה בקירוב מקום: קדשים בפנים השני סופג – משום ארתו ואת בנו: ופסול – משום מחוסר זמן:

רע"ב – (א) אותו ואת בנו – האם והבן, או האם והבת. אבל האב עם הבן או עם הבת אינו אסור. לארתו ואת בנו משמע מי שבנו כרוך אחריו, ילא זכר שאין בנו כרוך אחריו: בין בארץ בין בחוץ לארץ – אידי צעי למתני בין בחולין בין צמוקשים, תנא נמי בארץ ובחוץ לארץ, אע"ג ללא אנטריך, לחובת הגוף היא, וחובת הגוף נוהג בין בארץ בין בחוץ לארץ: צפני הבית – בזמן שבית המקדש קיים: שלא צפני הבית – דסלקא דעתך אמינא הואיל ובענינא דקדשים כתיב, צפני הבית ננהוג, שלא צפני הבית לא ננהוג. קמשמע לן: בחולין וצמוקשים – בין שניהם חולין או שניהם מוקדשים, בין שאחד מהן חולין והשני מוקדשים. ומנלן דנוהג צמוקשים, לכתוב (ויקרא כב) שור או כשב או עז כי יולד וגו' יראה לקרבן אשה, וכתוב בתריה ושור או שה ארתו ואת בנו וגו': בחוץ – חוץ לעזרה: שניהם כשרים – משום דצעי למתני סיפא שניהם פסולים, תנא רישא שניהם כשרים: והשני סופג את הארבעים – משום לאו דארתו ואת בנו. ולא שנה שחט את

(ב) חלץ וקדשים בחוץ, הראשון פטר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול. קדשים וחלץ בחוץ, הראשון חייב פרת ופסול, והשני כשר, ושניהם סופגין את הארבעים. חלץ וקדשים בפנים, ושניהם פסולים, והשני סופג את הארבעים. קדשים וחלץ בפנים, הראשון פטר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול. חלץ בחוץ ובפנים, הראשון פטר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול. קדשים בחוץ ובפנים, הראשון חייב פרת, ושניהם פסולין,

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

וְשִׁנִּיהֶם סוּפְגִים אֶת הָאֲרֻבָּעִים. חֲלִין בְּפָנִים וּבְחוּץ, הָרֵאשׁוֹן פְּסוּל וּפְטוּר, וְהַשֵּׁנִי סוּפֵג אֶת הָאֲרֻבָּעִים וְכִשֵּׁר. קִדְשִׁים בְּפָנִים וּבְחוּץ, הָרֵאשׁוֹן כְּשֵׁר וּפְטוּר, וְהַשֵּׁנִי סוּפֵג אֶת הָאֲרֻבָּעִים וּפְסוּל:

– משום אותו ואת זנו: חולין בחוץ וצפנים – הראשון בחוץ והשני צפנים: קדשים בחוץ וצפנים הראשון זכרת – משום שוחט בחוץ: ושניהם פסולים – ראשון משום ששחט בחוץ. ושני משום מחוסר זמן: ושניהם סופגים – ראשון משום שוחט חוץ. ושני משום אותו ואת זנו: קדשים צפנים וזחוף – השני סופג משום אותו ואת זנו. ומשום שוחט חוץ לא לקי, למחוסר זמן הוא ואינו מתקבל צפנים:

רע"ב – (ב) חולין והקדשים בחוץ – דוקא נקט הראשון חולין והשני קדשים. וכן כל השנויין במשנה דוקא נקט להו: והשני סופג – משום אותו ואת זנו: קדשים – זתחילה, ואחר כך חולין בחוץ: השני כשר – זתחילה. ואידי דתנא פסול תנא כשר: ושניהם סופגים – ראשון משום שוחט חוץ. ושני משום אותו ואת זנו: חולין והקדשים צפנים שניהם פסולים – ראשון משום חולין ששחטו בעזרה. ושני משום מחוסר זמן: והשני סופג

(ג) השוחט ונמצא טרפה, השוחט לעבודה זרה, והשוחט פרת חטאת, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, רבי שמעון פוטר, וחכמים מחייבין. השוחט ונתגבלה בידו, והנותר, והמעקר, פטור משום אותו ואת זנו. שנים שלקחו פרה ובנה, איזה שלקח ראשון, ישחט ראשון. ואם קדם השני, זכה. שחט פרה ואחר כך שני בניה, סופג שמונים. שחט שני בניה ואחר כך שחטה, סופג את הארבעים. שחטה ואת בתה ואת בת בתה, סופג שמונים. שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט בתה, סופג את הארבעים. סומכוס אומר משום רבי מאיר, סופג שמונים. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיעו, אמה מכרתי לשחוט, בתה מכרתי לשחוט. ואלו הן, ערב יום טוב האחרון של חג, וערב יום טוב הראשון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל. אמר רבי יהודה, אימתי, בזמן שאין לו רוח. אבל יש לו רוח, אין צריך להודיעו. ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לפלה שצריך להודיעו, בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד:

רע"ב – (ג) פרת חטאת – פרה אדומה. ללאו לאכילה היא: ושור הנסקל – לאחר שנגמר דינו דקיימא לן דאסור בהנאה אפילו שחטו: ועגלה ערופה – דסבירא ליה דנאסרת מחיים ואפילו שחטה אסורה. ובגמרא מסיק דפרת חטאת ועגלה ערופה אינה משנה. דשניהן הויא שחיטתן שחיטה ראויה. ולריק להסירן מן המשנה. ללא פטר בהו ר' שמעון: וחכמים מחייבים – האי דמחייבי חכמים בשוחט לעבודה זרה, לא שנו אלא ששחט ראשון לעבודה זרה וזא שני ושחט לשלחנו לאכול. אבל ראשון לשלחנו

ושני לעבודה זרה, דבהך שחיטה זתרייתא דמחייב עליה משום אותו ואת זנו אתי נמי דין קטלח עלויה, פטור ממלקות, דקס ליה דזרבה מניה, דתרתיה לא עזדינן ליה. ופעמים שאפילו שחט ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה חייב, כגון דאתרו זיה משום אותו ואת זנו, ולא אתרו זיה משום עבודה זרה, דכיון דלא אתרו זיה משום עבודה זרה, לא מיקטיל, ולוקה משום אותו ואת זנו. והלכה כחכמים: ונתגבלה בידו – שלא מדעת: והנותר – שתוחב הסכין בזחירו וחותר: והמעקר – שעוקר הסימנים ממקום

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

דרך ישראל לעשות סעודות בארבעה פרקים הללו, וסחם הלוקח בהמה אינו לוקח אלא לשחוט מיד, לפיכך המוכר בהמה לחברו ומכר בחלה אמה או צתה זו ביום, לריד שיאמר לשני דע לך שהיום מכרתי אמה לשחוט או צתה מכרתי לשחוט, שמא כבר נשחטה: ביו"ט האחרון של חג – היו מרבדים בשמחה מפני שרגל בפני עצמו הוא וחביב עליהן. והאי ללא חשיב ערב יום טוב ראשון של חג, משום דכולי עלמא טרידי בסוכה ולולב ואין להם פנאי להרבות בשחיטה: אף ערב יום הכפורים בגליל – ולא ביהודה ובשאר ארצות, שלא היו אוכלים ערב יום כפור אלא בשר עוף ודגים כדמוכח בצבראשית רבה גבי ההוא חייטא דזבן נוגא: בזמן שאין לו ריוח – הפסק בנתיים, שמכר האם היום: אבל יש לו ריוח – שמכר את הראשונה אתמול והשניה היום: אין לריד להודיעו – שאני אומר, אתמול שחטה הראשון. פירוש אחר, בזמן שאין לו ריוח, שהוא נחפז ומהיר לקנות שמראה שרואה לשחוט היום. אבל יש לו ריוח, שאינו נחפז בקנייתו, אינו חייב להודיעו, דשמא לצורך יום אחר הוא קונה. ור' יהודה לפרושי מתיה דתנא קמא אתי ולא לאפלוגי עליה: ומודה ר' יהודה – אע"פ שלקח זה היום וזה למחר. ולפירוש השני, אע"פ שאינו נחפז ומהיר לקנות: את האם לחתן ואת הצתה לכלה – אורחא דמלתא נקט, דאורחא ארעא לעשות סעודה טפי בצית החתן מצבית הכלה, הלכך האם לחתן שהיא גדולה, והצתה שהיא קטנה לכלה:

(ד) בַּאֲרֵבָעָה פְּרָקִים אֵלֶּיךָ מִשְׁחִיטֵיךָ אֵת הַטֶּבַח בְּעַל כְּרָחוּ. אֲפֹלֵךְ שׁוֹר שְׁוֹה אֶלֶף דִּינָרִים וְאֵין לוֹ לְלוֹקֵחַ אֶלָּא דִּינָר, בּוֹפִין אוֹתוֹ לְשָׁחוֹט, לְפִיכָךְ אִם מֵת, מֵת לְלוֹקֵחַ. אֲבָל בְּשֵׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה, אֵינּוּ כֵן, לְפִיכָךְ אִם מֵת, מֵת לְמוֹכֵר:

שמא יאמר לו מוכר לקונה נסרפו חטיף בעליה, דאי מוקמת להו לפירי באחריות הלוקח משנתן המעות, אי מתרמי לליקה בצבית המוכר שהפירות שם לא טרח לאכולינהו. אבל לאחר שמך מסתמא ממטי להו לצביתיה. ובארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דצריהם על דין תורה שהמעות

חיבורן ואינו שוחטין: פטור – ואפילו לרבנן. ולא דמיא לשחיטה דלעיל, דהתם שחיטה מעליא איכא, ודבר אחר גורם לה ליפסל, אבל הכא ליכא שחיטה כלל: איזה שלקח ראשון ישחט ראשון – אם באו לבית דין. צבא האחד לשחוט וחברו מעכב עליו ואומר אני לריד יותר ממך, אנו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט, שעל מנת כן לקח, שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכבה לעצמו היה הלוקח שוחט, שכן שנינו בתוספתא, הלוקח מצעל הבית הוא קודם לצעל הבית, שעל מנת כן לקח: ואם קדם השני זכה – שהקדים בעצמו כדי שלא יבוא לידי איסור. ויש לו ריוח שאוכל היום בשר: סופג שמונים – דעל כל זן ששחט עובר בלאו: סופג את הארבעים – דאין כאן שחיטת איסור אלא אחת: שחטה ואת צתה ואחר כך את צתה – יש כאן שני אותו ואת בנו: שחטה ואת צתה – אין כאן עדיין איסור: ואחר כך שחט את צתה – ויש בשחיטה זו שני איסורים, אותו ואת בנו משום אמה, ובנו ואותו משום צתה של זו שכבר נשחטה: סופג ארבעים – דחד לאו הוא וחדא התראה וחד מעשה: סומכוס אומר סופג שמונים – דסבירא ליה לסומכוס דמיחייב בהתראה אחת ובלאו אחד שתי מלקיות. והוא הדין לרישא דקתני שחט שני צניה ואחר כך שחטה סופג ארבעים, לסומכוס סופג שמונים, וכך היא בתוספתא, שחט חמשה צניה ואחר כך שחטה, סומכוס אומר משום רבי מאיר חייב משום חמשה לאוין: בארבעה פרקים בשנה –

(ה) מִשְׁחִיטֵיךָ אֵלֶּיךָ מִשְׁחִיטֵיךָ אֵת הַטֶּבַח בְּעַל כְּרָחוּ. אֲפֹלֵךְ שׁוֹר שְׁוֹה אֶלֶף דִּינָרִים וְאֵין לוֹ לְלוֹקֵחַ אֶלָּא דִּינָר, בּוֹפִין אוֹתוֹ לְשָׁחוֹט, לְפִיכָךְ אִם מֵת, מֵת לְלוֹקֵחַ. אֲבָל בְּשֵׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה, אֵינּוּ כֵן, לְפִיכָךְ אִם מֵת, מֵת לְמוֹכֵר:

רע"ב – (ד) משחיטין את הטבח בעל כרחו – שאם קיבל דינר מלוקח ליתן לו דינר בשר: אפילו שור שוה אלף זוז שחטו בעל כרחו – אע"פ שאין לו לוקחים לשאר הבשר. לפי שדבר תורה מעות קונות, ומעת שקיבל המוכר הדינר קנה הלוקח הבשר. ולא תקנו חכמים שמשיכה קונה ולא מעות אלא גזירה

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

קונות: לפיכך אם מה מה ללוקח – ומפסיד
 לדינר שהרי זרקותו מת: אינו כן – זבעינן
 (ה) יום אָחַד הָאָמּוּר בְּאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ, הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַלְּיָלָה. אֶת זֶה דָּרַשׁ
 שְׁמַעוֹן בֶּן זִמְרָא, נֶאֱמַר בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א), יום אָחַד, וְנֶאֱמַר
 בְּאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ (ויקרא כב), יום אָחַד. מִה יוֹם אָחַד הָאָמּוּר בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַלְּיָלָה, אִף יוֹם אָחַד הָאָמּוּר בְּאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ,
 הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַלְּיָלָה:
 רע"ב – (ה) יום אחד האמור באותו ואת
 בנו – כו' לפי שפרשת אותו ואת בנו סמוכה
 לקדשים, דכתיב יראה לקרבן אשה, וסמך
 ליה אותו ואת בנו. ובקדשים לילה הולך אחר
 היום, דכתיב (ויקרא ז) ביום קרבנו יאכל לא

משיכה וכל זמן שלא משך חוזר בו הטבח:
 יניח ממנו עד זוקר, אלמלא לילה שלאחריו
 קרוי יום קרבנו עד הזוקר. יכול אף זה כן,
 [נאמר כאן יום אחד] ונאמר במעשה בראשית
 יום אחד וכו':

גמרא – חולין דף ט' ע"ב

רבי שמעון בן פזי רמי כתיב ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים
 וכתוב את המאור הגדול ואת המאור הקטן אמרה ירח לפני הקב"ה רבש"ע
 אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה לכי ומעטי את עצמך
 אמרה לפניו רבש"ע הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעטי את עצמי אמר
 לה לכי ומשול ביום ובלילה אמרה ליה מאי רבותיה דשרגא בטיהרא מאי
 אהני אמר לה זיל לימנו בך ישראל ימים ושנים אמרה ליה יומא נמי אי
 אפשר דלא מנו ביה תקופותא דכתיב והיו לאותות ולמועדים ולימים
 ושנים זיל ליקרו צדיקי בשמך יעקב הקטן שמואל הקטן דוד הקטן חזייה
 דלא קא מיתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח
 והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו לה'
 אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח רב אסי רמי
 כתיב ותוצא הארץ דשא בתלת בשבתא וכתוב וכל שיח השדה טרם יהיה
 בארץ במעלי שבתא מלמד שיעצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע עד שבא
 אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו ללמדך שהקב"ה
 מתאוה לתפלתן של צדיקים רב נחמן בר פפא הויא ליה ההיא גינתא שדי
 ביה ביזרני ולא צמח בעא רחמי אתא מיטרא וצמח אמר היינו דרב אסי:

רש"י על הגמרא

כתיב הגדולים – דמשמע שניהם גדולים
 וכתיב הקטן: לך ומשול ביום ובלילה –
 נחמה היא: שרגא בטיהרא – נר צללהים
 אינו מאיר: יומא – חמה: תקופות – נמנין

לחמה ועל התקופה מעצמין את השנה
 צסנהדרין (דף יא): יעקב הקטן – מי יקום
 יעקב כי קטן הוא (עמוס ז): דוד הקטן –
 מקרא הוא צסמואל (א יז): ככולהו רגלים –

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

לח המטיר עד שנזכר אלם נשקי: ציורני – זרעים: היינו דרב חסי – שהקדוש צ"ה מתאוה לחפלתן של לדיקים:

כתיב (צמדכר כח) ושעיר חטאת אחד ולא כתיב זהו לה': טרם יהיה בארץ – עליון לא היה בארץ: ועמדו על פתח חרקה – מתאוים למי גשמים כלכתיב (בראשית 3) כי

זוהר – בהר דף ק" ע"ב

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא, פגעו בההוא טורא, אשפחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, במטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאיגון תרי גברי, ואפיק מזונייה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב גביה ההוא מספנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא דאשתאר, יהב ליה לאורחא, ואזל ליה:

אמר רבי חייא, לא בעא קודשא בריה הוא דמלה דא יתעביד על ידו. אמר רבי יוסי דילמא דינא אתגור על ההוא בר נש, ובעא קודשא בריה הוא לזמנא קמיה האי, בגין לשזבא ליה. עד דהוו אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, אמר ליה חבריה, ולא (דף ק"א ע"א) אמינא לה דלא תתן נהמא לאחרא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. אמר רבי יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, גזיל ונחמי, דהא ודאי בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קודשא בריה הוא לזמנא זכותיה, בגין לשזביה:

אדהכי, יתיב ההוא בר נש, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, וייתיב בדרה אחרא. אמר רבי יוסי לרבי חייא, השתא ניתיב ונחמי, דודאי קודשא בריה הוא בעי למרחש ליה ניסא, קמו ואוריכו. אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא יימות. אמר רבי יוסי, זכאה ההוא בר נש, דקודשא בריה הוא ירחיש ליה ניסא. אדהכי נחת מאילנא חד חויא, ובעא למקטליה. קם ההוא טפסא עליה וקטליה. קסטור ברישיה טפסא, ואזל ליה:

אמר רבי יוסי, ולא אמינא לה דקודשא בריה הוא בעא למרחש ליה ניסא, ולא תיפוק זכותיה מניה. אדהכי אתער ההוא בר נש, וקם ואזיל ליה. אחידו ביה רבי חייא ורבי יוסי, ויהבו ליה למיכל. בתר דאכל, אחויאו ליה ניסא דרחיש ליה קודשא בריה הוא:

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים לז) בטח ביי ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, זכאה חולקיה דבר נש דעביד טוב מדידיה, דהא אתער טוב בכנסת ישראל.

חק לישראל – פרשת בהר יום ה'

ובמָה. בְּצִדְקָה. דְּכַד אֲתַעֲר צִדְקָה, הוּא טוֹב כְּדִין אֲתַעֲר לְגַבֵּי כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי י') וְצִדְקָה תַצִּיל מִמּוֹת. מֵאֵי טַעְמָא. כְּגִין דְּצִדְקָה אֵילְנָא דְחַיֵּי הוּא, וְאֲתַעֲר עַל הַהוּא אֵילְנָא דְמוֹתָא, וְנָטִיל אֵינּוֹן דְאַחִידוֹן בֵּיהּ, וְשׂוֹיב לֹוֹן מִן מוֹתָא. מֵאֵן גְּרִים לְהַהוּא אֵילְנָא דְחַיֵּי דְאֲתַעֲר לְהַאֵי, הוּי אֵימָא הַהִיא צִדְקָה דְאֵיהּ עֵבִיד, כְּבִיכּוֹל הוּא עֵבִיד לֵיהּ לְעֵילָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קי) עוֹשֶׂה צִדְקָה בְּכָל עֵת. וְהָא אֲתַמַּר:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ד'

(יה) וכן אין עומדין להתפלל לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך מריבה ולא מתוך כעס אלא מתוך דברי תורה ולא מתוך דין והלכה אף על פי שהם דברי תורה כדי שלא יהא לבו טרוד בהלכה אלא מתוך דברי תורה שאין בה עיון כגון הלכות פסוקות:

(יט) תפלות הפרקים כגון תפלת מוסף ראש חדש ותפלת מועדות צריך להסדיר תפלתו ואחר כך עומד ומתפלל כדי שלא יכשל בה היה מהלך במקום סכנה כגון מקום גדודי חיות ולטטים והגיע זמן תפלה מתפלל ברכה אחת וזו היא צרכי עמך ישראל מרובים ודעתם קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה והטוב בעיניך עשה ברוך אתה יי' שומע תפלה ומתפלל אותה בדרך כשהוא מהלך ואם יכול לעמוד עומד וכשהוא מגיע לישוב ותתקרב דעתו חוזר ומתפלל תפלה כתקנתה תשעה עשר ברכות:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.